

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV

PÔSOBNOSŤ VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV

Prípady alebo situácie, v ktorých môže verejný ochranca práv pomôcť, vymedzujú ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky a zákona o verejnom ochrancovi práv.

Podľa čl. 151a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je verejný ochranca práv nezávislý orgán, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa môže verejný ochranca práv podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.

Rozsah a spôsob, ktorým sa verejný ochranca práv ako nezávislý orgán podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb, ako aj jeho pôsobnosť, podmienky výkonu jeho funkcie, spôsob právnej ochrany a uplatňovanie práv fyzických osôb a právnických osôb ustanovuje zákon o verejnom ochrancovi práv.

Na verejného ochrancu práv sa môže obrátiť **každý** (bez ohľadu na vek, sociálny status, spôsobilosť na právne úkony či iné kritérium), kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu.

ORGÁNY VEREJNEJ SPRÁVY, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE PÔSOBNOSŤ VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV

- **orgány štátnej správy, napr.:**
 - ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy
 - orgány miestnej štátnej správy (napr. okresné úrady)
 - súdy len v prípade orgánov riadenia a správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu

- **orgány územnej samosprávy, napr.:**
 - obecné a mestské zastupiteľstvo
 - starosta, primátor
 - zastupiteľstvo vyššieho územného celku
 - predseda vyššieho územného celku

- **právnické a fyzické osoby, ktoré podľa osobitného zákona o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhodujú, alebo inak do nich zasahujú v oblasti verejnej správy, napr.:**
 - Sociálna poisťovňa
 - zdravotné poisťovne

PÔSOBNOSŤ VEREJNÉHO OCHRANCU PRÁV SA NEVZŤAHUJE NA:

- Národnú radu Slovenskej republiky
- prezidenta Slovenskej republiky
- vládu Slovenskej republiky
- Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
- Ústavný súd Slovenskej republiky
- spravodajské služby
- rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov Policajného zboru
- prokuratúru a sudy (s výnimkou orgánov riadenia a správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu a prokurátora)

KONANIE, ROZHODOVANIE, NEČINNOSŤ ORGÁNOV VEREJNEJ SPRÁVY

Je to určitý postup orgánov verejnej správy pri výkone ich pôsobnosti a právomocí, ktoré im priznávajú právne predpisy. Nečinnosť je možné charakterizovať ako zbytočné prieskumy v konaní, spôsobené nekonaním orgánu verejnej správy alebo konaním takým spôsobom, ktorý nevedie k rozhodnutiu v samotnej veci.

PRÍKLADY SITUÁCIÍ, V KTORÝCH VÁM VEREJNÝ OCHRANCA NEMÔŽE POMÔŤ

- **občianskoprávne veci:** susedské spory, pôžičky, exekúcie, platby za energie, advokátske a notárske služby, dedičstvo
- **pracovnoprávne veci:** prepustenie z práce, pracovné podmienky
- **trestnoprávne veci:** nespokojnosť s trestom al. s jeho neudelením
- **výhrady voči legislatíve:** platnej alebo chýbajúcej
- **správa majetku úradov v rámci občianskoprávných vzťahov:** pridelovanie obecných bytov, prístupová cesta k nehnuteľnosti, prenájom obecného pozemku, majetku
- **poskytovanie právneho poradenstva**

PRÁVOMOCI

Čo môže vo vzťahu k orgánom verejnej správy urobiť verejný ochranca práv pri vybavovaní podnetu

1. vstupovať do objektov orgánov verejnej správy

Orgány verejnej správy nie sú oprávnené zakázať vstup verejnému ochrancovi práv do svojich priestorov, vrátane organizačných zložiek.

2. vyžadovať od orgánu verejnej správy, aby mu poskytol potrebné spisy, doklady, ale aj vysvetlenia k veci, ktorej sa podnet týka, a to aj v prípade, ak osobitný predpis obmedzuje právo nahliadať do spisov len pre vymedzený okruh subjektov

Na žiadosť verejného ochrancu práv sú orgány verejnej správy povinné poskytnúť mu požadované informácie a vysvetlenia, predložiť mu písomné stanovisko ku skutkovým a k právnym otázkam, súčasne sú povinné umožniť mu nahliadnutie do spisu alebo mu spis zapožičať.

3. klásť otázky zamestnancom orgánu verejnej správy

Verejný ochranca práv môže zamestnancom dotknutého orgánu klásť otázky ako v osobnom, tak aj v telefonickom či písomnom kontakte. Zamestnanec orgánu verejnej správy je oprávnený odoprieť informácie a vysvetlenia, na ktoré sa vzťahuje štátom uznaná alebo uložená povinnosť mlčanlivosti.

4. hovoriť s osobami, ktoré sú zaistené v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova a v celách policajného zaistenia – aj bez prítomnosti iných osôb.

Ani písomný podnet osoby, ktorá je pozbavená osobnej slobody, alebo osoby, ktorej osobná sloboda je obmedzená, a ktorý je adresovaný verejnému ochrancovi práv, nepodlieha úradnej kontrole.

5. byť prítomný na ústnom prejednávaní a klásť účastníkom konania a osobám zúčastneným na prejednávaní otázky

Verejný ochranca práv môže využiť uvedené oprávnenia, nie je však sám účastníkom konania, a teda určité procesné práva mu neprislúchajú (napr. podávanie opravných prostriedkov, doručovanie rozhodnutí a pod.). Právomoc verejného ochrancu práv byť prítomný na ústnom prejednávaní sa vzťahuje na správne konanie. Verejný ochranca práv nemá možnosť aktívne sa zúčastňovať súdnych pojednávaní ani nijakým spôsobom do nich zasahovať.

6. obracať sa na vládu, národnú radu alebo ústavný súd

Ak orgán verejnej správy nevyhovie žiadosti verejného ochrancu práv, ten túto skutočnosť oznámi jeho nadriadenému orgánu, a ak takého niet, vláde Slovenskej republiky. Tí sú povinní oznámiť verejnému ochrancovi práv do 20 dní odo dňa doručenia jeho vyrozumienia tie opatrenia, ktoré vo veci prijali. Ak verejný ochranca práv považuje vykonané opatrenia za nedostatočné, oznámi túto skutočnosť Národnej rade Slovenskej republiky.

Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva, ľudské práva alebo slobody vyplývajúce z ústavy alebo z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

AKO PODAŤ PODNET

OBSAH PODNETU

V podnete musí byť uvedené:

- akej veci sa týka
- proti ktorému orgánu verejnej správy smeruje (alebo proti právnickej/fyzickej osobe, ktorá rozhoduje alebo zasahuje do práv a povinností iných fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy)
- čoho sa podávateľ/ka domáha

V podnete by malo byť uvedené:

- poštová adresa a telefonický a/alebo e-mailový kontakt
- či sa podávateľ/ka s podnetom obrátil/a aj na iný orgán (napr. na prokuratúru, školskú inšpekciu, súd)

V záujme urýchlenia preskúmavania podnetu súčasne odporúčame doložiť **kópie dokladov**, ktoré podávateľ/ka podnetu má k dispozícii, a ktoré preukazujú jeho/jej tvrdenia. Ak sa podnet netýka osoby, ktorá podáva podnet, je potrebné predložiť i **písomný súhlas** dotknutej osoby na podanie podnetu alebo **písomné splnomocnenie** vo veci. V styku s verejným ochrancom práv môžete používať **svoj materinský jazyk**.

Ak podávateľ/ka v podnete verejnému ochrancovi práv neuvedie svoje meno, priezvisko a adresu (právnická osoba svoj názov a sídlo), ide o anonymný podnet, ktorý verejný ochranca práv môže vybaviť anonymne. Podávateľ/ka podnetu môže tiež požiadať o utajenie svojej totožnosti. V takom prípade sa pri vybavovaní podnetu postupuje len na základe odpisu podnetu, v ktorom sa neuvádzajú osobné údaje. Ak podávateľ/ka podnetu požiadal/a o utajenie svojej totožnosti, ale charakter podnetu neumožňuje jeho vybavenie bez uvedenia

niektorého z jeho osobných údajov, musí byť o tom bezodkladne upovedomený/á. Zároveň musí byť upozornený/á, že vo vybavovaní podnetu sa bude pokračovať len vtedy, ak v určenej lehote písomne udelí súhlas s uvedením určitého potrebného údajá o svojej osobe.

Zákon o verejnom ochrancovi práv neustanovuje na vybavenie podnetu žiadne zákonné lehoty. Váš podnet sa bude verejný ochranca práv snažiť vybaviť čo najskôr, v zmysle poradia v akom mu bol doručený. Verejný ochranca práv písomne upovedomí podávateľa/ku o vybavení podnetu.

KAM PODNET ADRESOVAŤ

1. písomne poštou, faxom alebo elektronicky e-mailom na:

Kancelária verejného ochrancu práv
Grösslingová 35
P. O. Box 1
820 04 Bratislava 24
fax: +421 2 323 63 703
e-mail: podnet@vop.gov.sk
web: www.vop.gov.sk

2. osobne doručiť alebo spísať do zápisnice:

na Grösslingovej 35 v Bratislave – Staré Mesto každý pracovný deň v čase od 8.00 hod. do 16.00 hod., bez potreby objednania sa vopred.

Ak si nie ste istí, či vám verejný ochranca práv vo vašej veci môže pomôcť, obráťte na informačnú linku v pracovné dni od 8:00 do 16:00:
[+421 2 323 63 712](tel:+421232363712)